

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

**Geismar, Justus Moritz von
Coloniæ Agrippinæ, 1691**

Ad tit. XXIII. de præsump.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

Except. Idem est in causa matrimonii, ubi periculum peccati facit sententiam nunquam transire in rem iudicatam. *Gloss. in cap. 7. inf. de re iudic.* Quod etiam obtinet in criminalibus favore defensionis. Sic etiam in causa appellationis possunt instrumenta produci, quæ in priori instantia ubi in causa erat conclusum, producta non sunt. *DD. ad l. per hanc C. de tempore appell.* Possunt autem instrumenta etiam quandoque produci antelitem contestatam, si scilicet in libello eorum sit facta mentio, & in illis actor suam intentionem fundet, tunc enim una cum actione adversario sunt edenda. *L. 2. §. 1. & fin. ff. de edend.*

Quæres 3. Qualiter & cui edi debeant instrumenta? *Re p.* Originalia esse edenda, uti supra dictum, Judici, & quidem totum instrumentum edendum exhiberi parti copiam, & hoc ita in Actore, Reus contra actori instrumenta contra se edere non tenetur. *L. 4. C. de edend.* Nisi tamen instrumenta sint communia, neque obstat, quod reus excipiendo fiat actor, quia licet id verum sit, est tamen actor tantum necessarius & invitus, utpote in cuius potestate non est quando conveniatur. *L. pure §. ult. ff. de doli mali except.* Aliis in regula instrumentum tertio edendum non est, nisi ejus inter sit, & de eo Judici summarie constet, quia tunc sicut testis cogi potest ad testimonium dicendum, ita etiam pars ad exhibendum instrumentum, quod in eo casu est pars probationis. *L. quadam §. fin. & in l. 2. Cod. de edend.* Idem favore specialis Fisci & Reipublicæ, nec non

in odium contra usurarios receptum est. *L. 2. §. item divi ff. de jur. Fisc. Clement. 1. §. ceterum de usur.*

A. D. T. I. T. XXIII.

De Præsumptionibus.

Ad num. 1. in fin. adde: Unde fictio est fallitatis indubiæ pro veritate ex jussu aliqua causa assumptione ex legis dispositione semper præcedens, directè probationem in contrarium non admittens. *Vallens. hic. nu. 4.* quæ regulariter in præsumptione contra obtinent, utpote quæ probationem saltem indirectam semper in contrarium admittit, ut una potentior nimirum alteram infirmiore tollit, & cum alia præsumptione concurrere potest, quod fictio non admittit, ne duo specialia concurrant.

Ad num. 5. in fin. adde: Dices, reus non debet indefensus condemnari, ergo præsumptio juris & de jure debet admittere probationem in contrarium, quia certum est, quod reus maneret indefensus, si contra ejusmodi præsumptionem non admittatur probatio. *Resp. 1.* Talem reum censeri de jure nullam habere posse probationem in contrarium, ergo non potest dici quod maneat indefensus, cum illi nulla defensiones competant. *Resp. 2.* Distinguendo consequens, debet admittere probationem in contrarium directam nego, indirectam concedo; sic etenim admittitur notorium permanens, & confessio partis adversæ, v. g. præsumptio juris & de jure est, quod si mulier metu inducitur in veritatem matrimonium, cohabitatio diurna faciat præsumptam

eam

eam in matrimonium consensisse, si tamen probetur postea ipsam etiam cohabitationem non spontaneam fuisse, sed vi vel metu extortam, indire&ta admittitur probatio super durante nullitate matrimonii.

Ad num. 11. circa finem post verba haec: de frigid & malef. adde. Dices, praesumptio est fallibilis, ergo ex illa in causa criminali non potest fieri sententia contra reum. Resp. nego consequentiam, & retorqueo, etiam conforme dictum duorum testium in judicio est fallibile, possunt enim dicere falsum, & tamen nemo negaverit ex illo Judicem procedere posse ad ultimum supplicium.

Instabis: Si ex praesumptione juris tantum Judex possit procedere ad ultimum supplicium, illa deberet aequivalere plenae probationi, atqui non aequi valet illi, ergo. Min. probatur, ut aequi valeat plenae probationi debet valere tantum, quantum valent duo testes omni exceptione majores, atqui tantum non valet, quia per duos testes tollitur praesumptio & probatur contrarium, ergo. Resp. praesumptionem juris valere tantum, quantum duo testes valent, quamdiu non est elisa, & ideo proprie probatio non est, sed tantum loco probationis, a deoque non est mirum si superveniat vera probatio, quod illa faciat praesumptionem cessare & elidi.

Instabis. 2. Ergo non erit differentia inter praesumptionem juris tantum, & praesumptionem juris & de jure simul, quia utraque fundatur in comperto. Respond. esse differentiam,

quia in praesumptione juris & de jure simul Judex potest statim ferre sententiam; in praesumptione juris tantum, id facere statim non potest.

Ad finem numeri undecimi adde: Quaes tertio, An praesumptio allegari debeat? Resp. praesumptio juris si versetur circa factum proprium alleganda est, sicut qui olim fuit Dominus, praesumitur etiam hodie Dominus. Menoch. de praesumpt. lib. 1. q. 48. Si vero praesumptio oriatur ex facto alterius, vel circa ejus factum versetur, illa alleganda non est, prout etiam necessè non est ut allegetur, si praesumptio juris oriatur ex facto utriusque, cujus exemplum habetur in cap. Affert. h. t. Ubi praesumptio una erat pro vera matre, quia volebat dividi infantem, altera praesumptio stabat contra fictitiam matrem, quae volebat ut puer divideretur; quo tempore autem praesumptio sit alleganda, vide Menoch. lib. 1. quaest. 50. Ubi inquit, quovis tempore eam allegari posse, neque ad conclusionem in causa, sive ad rotulam.

AD TIT. XXV.

De jurejurand.

Ad num. 58. in fin. adde: Ubi notandum, quod juramentum aliquando sit nullum, aliquando simpliciter sit servandum, aliquando autem confirmet actum.

Nullum est, si contineat iniquitatem ex parte jurantis, uti si jurem me velle adulterium committere, vel patriam prodere, & tunc contraveniens tali juramento, quod per se servare non tenetur, non sit perjurus.